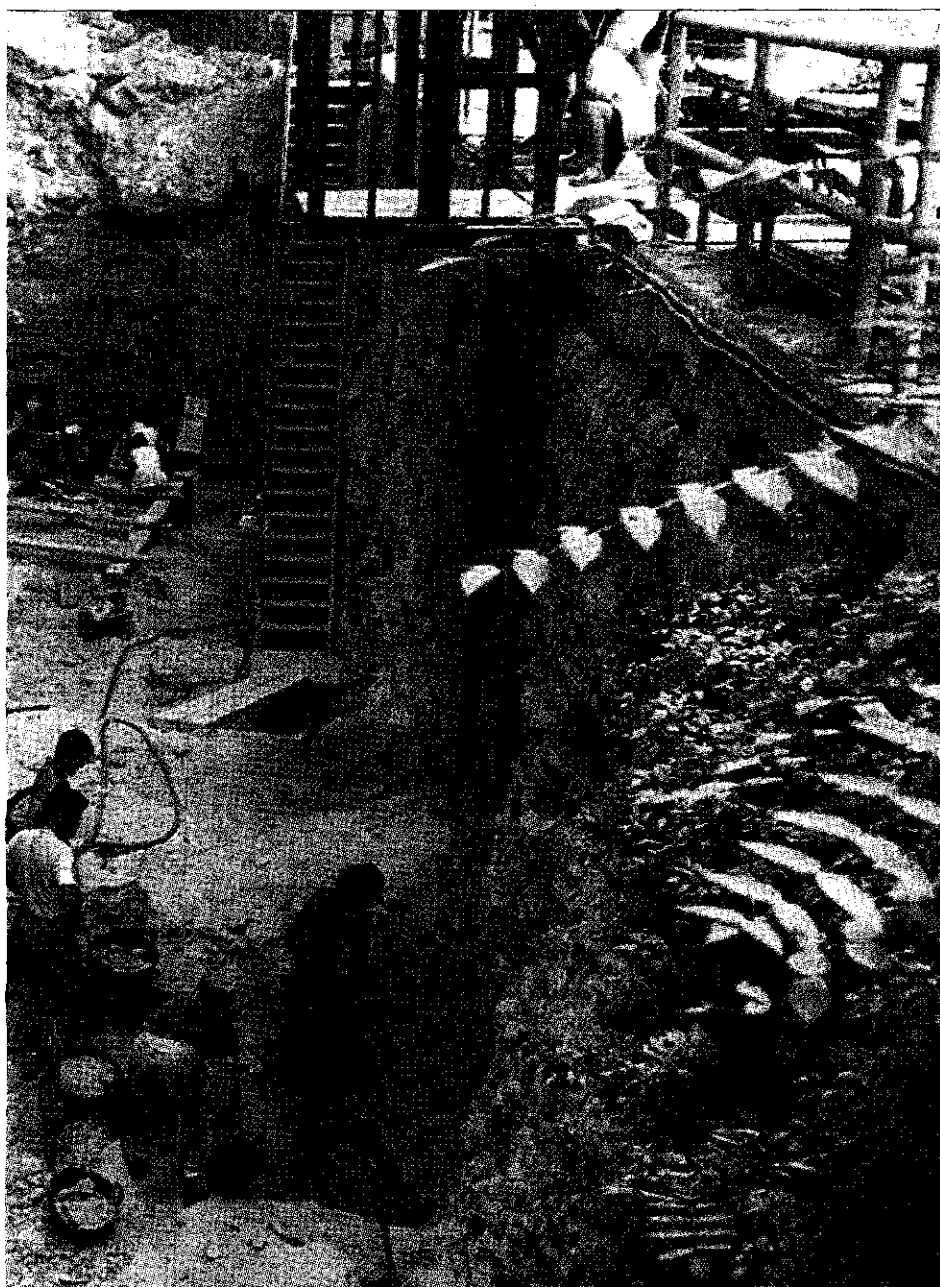

Albert Castellanos
Nou director de la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació. Economista i ex-secretari executiu d'Acció 10, Castellanos substitueix en el càrrec Joan Comella, nomenat director de l'Institut de Recerca de l'Hospital Universitari de la Vall d'Hebron (IR-HUVH).

'**Raptorex kriegstein**'. L'equip del famós arqueòleg nord-americà Paul Sereno ha descobert a la Xina el fòssil d'un familiar dels tiranosaus que feia menys de tres metres de llargada i tenia hàbits predadors i característiques morfològiques similars a les del *T. rex*.

ecològicament en un medi. Estic convençut que, sense aquest altre ús del foc, els neandertals no serien l'espècie que van ser", sentència el director d'excavacions.

És en aquest sentit que Eudald Carbonell anuncia que el seu equip apostarà en futures investigacions a l'abric Romaní per projectar a un nivell internacional "un segon ordre de coneixement de l'espècie, la

Els neandertals van ocupar durant 40.000 anys l'abric Romaní, on de moment no s'han trobat restes d'"Homo sapiens"

construcció d'un nou paradigma de la vida neandertal basat en estructures de combustió com a element d'organització endògena i exògena d'aquesta espècie".

A l'abric mai s'hi ha trobat cap fòssil humà i és molt possible que, si no van canviar els costums dels antics pobladors de la balma en nivells inferiors —en campaments tan complexos els enterraments es feien

lluny—, el jaciment no subministri restes humanes. Tot i així, la presència de fogars permet defensar sense fissures que a Capellades hi van viure neandertals durant prop de 40.000 anys. "Només els humans fem sistemàticament eines i dominem el foc, cap primat ni mamífer terrestre pot controlar el foc. A l'abric hi hem trobat material remogut i cremat, per tant, no cal trobar-hi cap fòssil humà per estar-ne segurs", sentència Eudald Carbonell.

El foc és, doncs, l'eix vertebrador de la vida neandertal. I l'abric Romaní, l'escenari perfecte per dissecionar el seu dia a dia. Precisament, Capellades i Tarragona acolliran del 6 al 9 d'octubre el congrés internacional L'Espai Domèstic dels Neandertals: Comportament Social i Ús de l'Espai, en què els experts catalans donaran a conèixer l'abric com a punt de referència mundial per a l'estudi d'aquesta espècie.

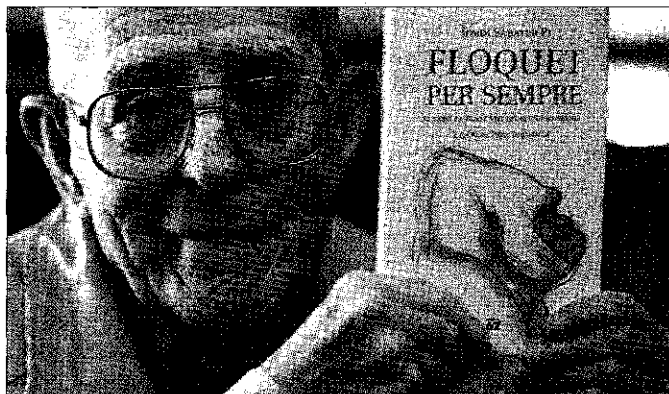
Aquest conjunt arqueològic centenari es completarà amb el Museu Centre de Recerca dels Neandertals, que es preveu que obrirà les portes el 2012. ■

ANÀLISI

James Fernández McClintock
Professor emèrit d'antropologia de la Universitat de Chicago

Jordi Sabater Pi, etnògraf

El que hem perdut amb la mort de Jordi Sabater Pi és un home amb uns dots d'observació extraordinaris. Veiem la seva habilitat plàstica en la qualitat excepcional dels seus dibuixos de camp. Però també tenia una valuosa habilitat etnogràfica d'observació i d'interpretació. En ambdós casos tenia el talent d'una veritable ciència natural!! Les notícies recents de la seva mort, potser per raons evidents, es centren en el goril·la blanc, Floquet de Neu, un accident de la natura amb què es va trobar quan era cap del Centre d'Acimatació del Zoo de Barcelona a Bata i que, amb cura i una preparació experta, va transportar al zoo. Va actuar com a eficient intermediari entre els descobridors nadius i el Zoo. Però el Floquet no el va descobrir ell. Sé que Sabater considerava que l'èmfasi que es donava al seu paper en aquest afer desviava l'atenció de la principal obra de la seva vida: l'observació i la representació dels primats. De fet sempre va sentir-se confús i una mica avergonyit pel reconeixement que se li atorgava pel Floquet de Neu. Al centrar-se en això es tendia a obviar el fet que va ser un pioner com a prima-

El professor Sabater Pi, mort aquest estiu, ha estat un dels més destacats experts en primats a Catalunya ■ LLUÍS GENÉ / AFP

tòleg en l'observació de goril·les, ximpanzés i altra fauna i flora africana associada, dins el seu entorn natural, a partir dels anys cinquanta del segle passat. Va ser molt precoç en les observacions de camp de primats, que més tard van esdevenir de forma insòlita tota una especialitat de la ciència natural.

Però mai no es menciona la seva valuosa feina etnogràfica, sobretot entre els fang, sobretot durant els anys cinquanta i sobretot en col·laboració amb el Museu Etnològic de Barcelona i el seu director de llavors, Augusto Panyella. Donat que durant aquella època jo mateix vaig treballar entre els fang uns quants anys i en breus períodes a la Guinea espanyola, on Sabater Pi va desenvolupar la major part del seu treball etnogràfic, em sento obligat ara, en el moment de la seva defunció, a donar testimoni del valor d'aquella feina per a la comunitat antropològica. Gran part de la seva feina es va desenvolupar en col·laboració amb el Museu Etnològic, com ja he dit, i es conserva als seus arxius i en les obres publicades amb els seus col·legues d'allà. Permetin-me que mencioni dues contribucions especialment valuoses, molt innovadores: el seu *Esquema de la antroponímia Fang desde el punto de vista etnològic*, Archivos del Instituto de Estudios Africanos, 1955 (en col·laboració amb Panyella), i el seu esplèndid compendi il·lustrat de tatuatge corporal fang, tasca que va escometre amb Oriol Sabater i Coca, un dels millors estudis d'aquesta mena de què es disposa en estudis africans, *Els tatuatges dels fang de l'Àfrica occidental: art, simbolisme i biologia en una manifestació artística poc coneguda*, 1992. En sentit figurat podem dir que Sabater Pi tenia un gran talent per fer entendre el llenguatge dels primats. Però també entenia el llenguatge fang i va treballar-hi durant una primera etapa de la seva carrera, i amb això va contribuir de manera significativa a la nostra comprensió d'aquesta cultura i d'aquest poble.

Traducció: Zahara Méndez Hernández

Medi ambient

Lleida aprofita el sol. La Universitat de Lleida (UdL) ha patentat un sistema que millora l'efectivitat i la fiabilitat de les plaques solars fotovoltaïques d'alta concentració, és a dir, les que utilitzen sistemes òptics com ara miralls per incrementar la producció d'electricitat a partir de la llum del sol. Es tracta d'un dissipador híbrid d'alts fluxos energètics que redueix l'escalfament del receptor, augmenta l'obtenció d'energia elèctrica i allarga la vida útil de la instal·lació, cosa que fa que les plaques solars fotovoltaïques siguin més rendibles.

Tecnologia

Robot nen. El Grup de Recerca en Sistemes Perceptius, Emotius i Cognitius de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) treballa en el desenvolupament d'un robot iCub dissenyat pel consorci Internacional RobotCub. L'objectiu és fer servir aquest robot humanoide (de la mida d'un nen de 4 anys) per posar a prova i millorar els programes que permeten la percepció i la interacció a aquest robot.

Medi ambient

Objectiu Copenhagen. La Unió Europea impulsa una exposició sobre el canvi climàtic que recorrerà Catalunya fins a finals d'any, coincidint amb la celebració de la cimera de Copenhagen per renovar el Protocol de Kyoto. L'exposició consta de disset plafons explicatius que defineixen les polítiques i els compromisos de la UE en la lluita contra el canvi climàtic. La mostra es pot visitar fins al novembre a la Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona i després s'instal·larà al Palau Robert.

Tecnologia

Mòbils amb calor. Wulf Glatz, un científic de 35 anys de l'Escola Politècnica de Zuric, ha guanyat el premi Swisselectric Research d'aquest any amb un projecte de generador termoelèctric que permet transformar la calor en electricitat. El prototip guardonat faria possible recarregar la bateria d'un telèfon mòbil aprofitant l'escalfor que produeix el cos humà.